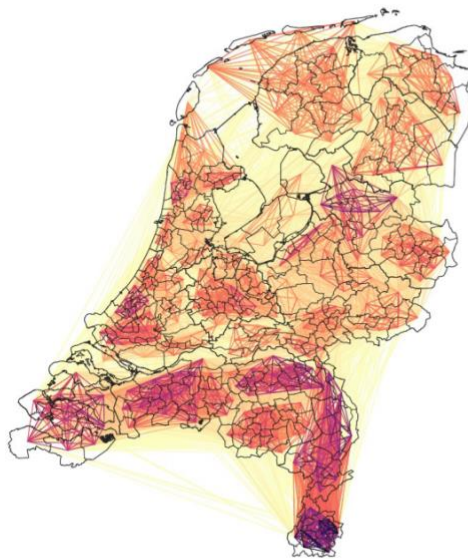

Samenwerken in netwerken

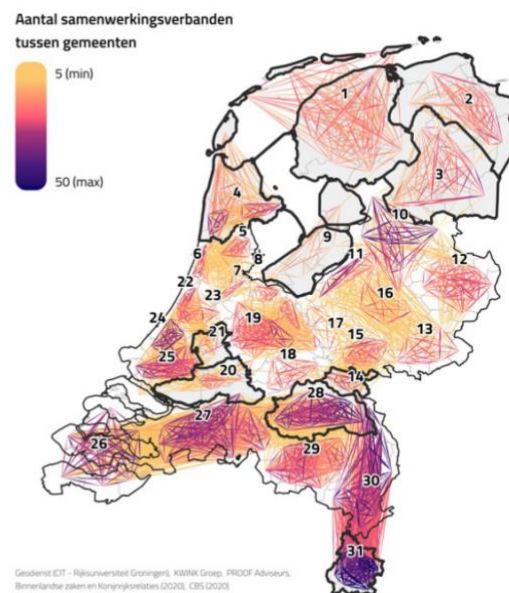
Al sinds geruime tijd werken we in Regio Hart van Brabant samen. Dat betreft een samenwerking met een lichte organisatievorm die is vastgelegd in een GR.

Dit is niet het enige verband waarbinnen wordt samengewerkt. Een Nederlandse gemeente neemt gemiddeld deel aan 33 samenwerkingen¹. Ook in onze regio zijn er naast de samenwerking in Regio Hart van Brabant nog tal van andere samenwerkingen. Veel van deze samenwerkingen zijn vanuit een inhoudelijke opgave en vaak ook vanuit inhoudelijke overeenkomsten met elkaar verbonden. Op de Radenavond van 6 november staat het werken in netwerken centraal en gaan we nader in op de samenwerking binnen de Stedelijke Regio Breda-Tilburg (SRBT). De samenwerking binnen de Stedelijke Regio Breda-Tilburg is zo'n door inhoud ontstane samenwerking. Deze samenwerking is vooral gestoeld op de verbondenheid vanuit de ruimtelijke inrichting van Nederland.

Figuur 3. Kaart van alle samenwerkingsverbanden tussen gemeenten in Nederland

Figuur 3a. Kaart van regionale bestuurlijke levensgemeenschappen (BRE's). BRE-casusregio's zijn omlijnd.

Bron: [Eindrapport bestuurlijk regionale ecosystemen](#)

Ruimtelijke ordening weer op de agenda

De opgaven voor de ruimtelijke inrichting zijn groot. Er zijn veel opgaven in beperkte ruimte. Dat vraagt om goede afstemming op verschillende overheidslagen. Tot 2010 was ruimtelijke ordening onderdeel van een ministerie voor ruimtelijke ordening. Sinds 2010 is de ruimtelijke ordening vooral decentraal georganiseerd.

¹ Artikel: [Bestuurlijke Spaghetti](#)

De afgelopen jaren stapelen de opgaven in de fysieke leefomgeving steeds verder op. De urgente maatschappelijke opgaven zoals het woningtekort, de kwaliteit van de natuur, de transitie van de landbouw en de verduurzaming van de energievoorziening hebben allemaal grote ruimtelijke impact. Hierbij doen zich allerlei uitdagingen (en kansen) voor: netcongestie, geluidsbelasting, drinkwaterbeschikbaarheid, stikstof, water- en bodem, knelpunten rond infrastructuur. Deze vraagstukken werden vanuit verschillende ministeries sectoraal aangestuurd en veelal decentraal uitgevoerd. Daar waar opgaven onderling schuren, was het lastig om tot keuzes te komen. Hierdoor klonk de roep om meer centrale coördinatie/sturing op dit onderwerp. Sinds 2022 is de ruimtelijke ordening weer terug op de Rijksagenda met een minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, die toen nog onder het ministerie van BZK viel en met het aantreden van het kabinet Schoof is er weer een zelfstandig ministerie voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, met Mona Keijzer als minister.

Ministerie van Volkshuisvesting en
Ruimtelijke Ordening

Drie leidende thema's

De sturing op de ruimtelijke ordening kent op dit moment drie hoofdthema's. Door een continue wisselwerking tussen instrumenten op verschillende schaalniveaus worden deze drie thema's inmiddels op het schaalniveau van het rijk, de provincies, de gemeenten en ook op de tussenlaag van de regio's gehanteerd. De drie thema's zijn:

- Beweging naar een toekomstbestendig evenwicht tussen landbouw en natuur;
- Beweging naar een klimaat neutrale en circulaire samenleving;
- Beweging naar sterke regio's, steden en dorpen in heel Nederland;

Het [voorontwerp Nota Ruimte](#) (juni 2024 naar de Tweede Kamer gestuurd) bundelt deze drie lijnen en geeft een gebundeld overzicht van ideeën over de toekomst van de ruimtelijke ordening van Nederland. Het geeft inzicht in waar opgaven knellen en hoe dit tot oplossingen moet leiden. Het voorontwerp is een eerste ruimtelijke vertaling van de opgaven voor Nederland richting 2050, met een doorkijk naar 2100.

Samenwerken aan sterke regio's, steden en dorpen in heel Nederland

Er is de komende decennia nog een grote behoefte aan woningen en ruimte voor bedrijventerreinen. Daar wordt met name onder het thema 'Beweging naar sterke regio's, steden en dorpen in heel Nederland' verder invulling aan gegeven. Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen hebben samen een strategie ontwikkeld die helpt om deze opgaven te realiseren, rekening houdend met ons milieu, landschap, water-, energie- en mobiliteitssysteem. Doel is gezonde en leefbare steden en dorpen. De samenhang van deze opgaven wordt gezocht op het niveau van Daily Urban Systems. Een Daily Urban System is het gebied waarbinnen de belangrijkste dagelijkse

woon- werkverplaatsingen zich afspelen. Het is dus logisch om op dit niveau na te denken over samenhangende keuzes over wonen, werken en mobiliteit, maar ook bijvoorbeeld over recreatie. Breda en de dorpen en Tilburg en de dorpen kunnen gezien worden als één zo'n Daily Urban System. Deze gebieden werken samen aan een strategie voor stedelijke opgaven binnen de Stedelijke Regio Breda Tilburg (SRBT), zie hiervoor ook www.regio-hartvanbrabant.nl/ontwikkelstrategie-SRBT. Deze samenwerking vloeit voort uit de Nationale Omgevingsvisie (NOVI en NOVEX). De ontwikkelprincipes en ook de ontwikkelstrategie van de SRBT zijn met uw raad gedeeld.

Ruimtelijke ordening op alle schaalniveaus en met behulp van vele instrumenten

Om te sturen op de ruimtelijke inrichting hebben overheden verschillende instrumenten tot hun beschikking. Hieronder zijn de belangrijkste instrumenten beschreven. Op de website van het [Informatiepunt Leefomgeving](#) is hier meer over te vinden.

Kern-instrument	Gemeente	Provincie	Rijk	Waterschap
Omgevingsvisie	Gemeentelijke omgevingsvisie	Provinciale omgevingsvisie	Nationale omgevingsvisie	Niet van toepassing
Programma	Actieplannen en overige programma's (vrijwillige en verplichte programma's)	Actieplannen, waterprogramma, beheerplan en overige programma's (vrijwillige en verplichte programma's)	Actieplannen, waterprogramma, ruimtelijk plan en overige programma's (vrijwillige en verplichte programma's)	Waterbeheerprogramma en overige programma's (vrijwillige en verplichte programma's)
Decentrale regels	Omgevingsplan	Omgevingsverordening	Niet van toepassing	Waterschapsverordening
Algemene rijksregels	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Omgevingswet, Bal, Bbl, Bkl, Omgevingsbesluit, Omgevingsregeling	Niet van toepassing
Omgevingsvergunning	Omgevingsvergunning	Omgevingsvergunning	Omgevingsvergunning	Omgevingsvergunning
Projectbesluit	Niet van toepassing	Projectbesluit	Projectbesluit	Projectbesluit

Voor de totstandkoming van visies, programma's en plannen wordt veel samengewerkt tussen overheden en instanties, om zo te zorgen dat beleidsuitgangspunten zowel bottom-up als top-down worden doorvertaald. Ook sectoraal beleid wordt vertaald naar de ruimtelijke weerslag die het heeft. Regio's in Brabant hebben allemaal input geleverd voor het Ruimtelijk Voorstel van de provincie, dat weer input is geweest voor het voorontwerp Nota Ruimte van het Rijk. Voor zowel het agenderen van vraagstukken als voor het uitvoeren van visies, programma's en plannen werken overheden in verschillende en wisselende samenstellingen samen, bijvoorbeeld omdat ze een gezamenlijk probleem hebben, gezamenlijk iets willen agenderen. Ook in de uitvoering gebeurt dit, bijvoorbeeld om van elkaars expertise gebruik te maken, of omdat gemeenten aan elkaar grenzen en de uitvoering over en weer de gemeentegrenzen doorkruist. Dit zijn allemaal voorbeelden van hoe invulling kan worden gegeven aan netwerksamenwerking.

Democratische legitimiteit en de rol van raadslid

De dynamiek in de ruimtelijke ordening vraagt om snel te kunnen schakelen op verschillende schaalniveaus, binnen verschillende netwerken. Dat vraagt om van binnen de gemeente naar buiten kijken en van buiten naar binnen kijken en om het perspectief op opgaven achtereenvolgens te verbreden en te versmallen. Netwerksamenwerking is onontkoombaar om tot goede ruimtelijke plannen te komen, maar tegelijkertijd is het ook niet altijd even duidelijk hoe deze netwerken op een democratisch legitieme manier benut kunnen worden. Raadsleden hebben een cruciale rol om hier invulling aan te geven. Het vraagt echter aanvullende vaardigheden ten opzichte van wat het werk in eigen huis vraagt; het vraagt een breder ruimtelijk perspectief op de eigen gemeente. Hier zal op de informatieavond nader op in worden gegaan. Via onderstaande [link](#) kunt meer informatie vinden over ruimtelijke vraagstukken, gebiedsontwikkeling en uw rol als raadslid.